

12. Hsiao, T-Y., & Oxford, R.L. (2002). Comparing theories of language learning strategies: A confirmatory factor analysis. *Modern Language Journal*, 86(3), 368- 383.
13. O'Malley, J.M. & Chamot, A.U. (1990). *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Wenden, A. and Joan Rubin. 1987. *Learner Strategies in Language Learning*. New Jersey: Prentice Hall.

Барсуک С.Л.

ЭФФЕКТИВНЫЕ ПОДХОДЫ К ОБУЧЕНИЮ СТУДЕНТОВ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

В данной статье представлена теоретическая основа применения стратегий изучения иностранного языка и их разнообразие; описывается реализация когнитивного подхода к изучению английского как иностранного (CALLA), рассматривается взаимосвязь между эффективностью процесса обучения и применения стратегий изучения языка.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, эффективные способы, стратегии обучения, когнитивный подход к обучению академическому общению на английском языке (CALLA).

Barsuk S.L.

STUDENTS' EFFECTIVE WAYS OF ENGLISH LANGUAGE LEARNING

This article presents a theoretical framework of language learning strategies, their taxonomy and definitions, describes the implementation of CALLA, and discusses the relationship between good language learners, proficiency levels, effectiveness of the learning process and language learning strategies.

Key words: foreign language teaching, effective ways, learning strategies, Cognitive academic language learning approach (CALLA).

УДК 373.5.09:005

Бельчев П. В., Меркулова Н. В.

СУЧАСНИЙ СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано сучасний стан готовності магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління; виділено компоненти та рівні готовності майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної професійної діяльності; розглянуто практичну підготовку менеджерів освіти до інноваційного керівництва навчальним закладом; визначено показники сформованості готовності майбутніх керівників навчальних закладів до інновацій; представлено матрицю діагностування магістрів менеджменту освіти щодо змісту їх підготовки до інноваційного управління.

Ключові слова: гуманізація, менеджер освіти, модернізація, фахова підготовка, управління, інноваційне управління, інтерактивна методика, мотиваційно – цільовий, когнітивний, операційно – діяльнісний, рефлексивно – оцінювальний компоненти, репродуктивний, пошуковий, творчий рівні.

В умовах модернізації національної системи освіти України важливого значення набуває підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до впровадження інноваційного управління. З огляду на це, готовність магістрів менеджменту освіти до зазначеного виду професійної діяльності визначається головним показником професійної компетентності спеціаліста.

Аналіз педагогічних праць свідчить про те, що готовність майбутніх керівників до інноваційного управління забезпечується оволодінням ними технології його організації та здійснення у системі освіти України. Основним у цьому процесі є питання підготовки магістрів менеджменту освіти до роботи у новітній школі, яка змінюється не лише за типом, але й за змістом освіти, формами організації навчально – виховного процесу [1; 4; 6].

Проблемі впровадження інноваційного управління у сучасній психолого – педагогічній літературі приділяється значна увага у роботах В. П. Андрущенко, В. Є. Береки, Л. І. Даниленко, І. М. Дичківської, В. В. Крижка, О. І. Мармази, Є. М. Павлютенкова, В. С. Пікельної, Г. О. Сиротенка, Т. М. Сорочан та ін.

Мета статті – визначити компоненти і рівні готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом та проаналізувати сучасний стан керівництва в закладах освіти.

Керівник загальноосвітнього навчального закладу працює у період впровадження інноваційного менеджменту, оновлення функціональних обов'язків і видів управлінської діяльності. У цьому контексті Є. М. Павлютенков зазначив: "Процеси демократизації, гуманізації, децентралізації, характерні для реформування сучасної освіти, передбачають структурну перебудову управлінської ланки, абсолютно нове бачення керівниками школи об'єкта управління, а отже радикальну трансформацію самої свідомості управління. За цих умов актуальною проблемою стає подолання труднощів управлінської діяльності керівника школи " [7, с. 38].

Так, магістри менеджменту освіти повинні знати основні проблеми діяльності директора школи під час впровадження інноваційного управління, а також можливі шляхи їх подолання. При цьому необхідним є формування нової моделі керівника загальноосвітнього навчального закладу, який спроможний відповідати на виклики часу, сприймати та реалізовувати інноваційне управління, розвивати навички інноваційної та пошуково – дослідницької експериментальної роботи. Стосовно цього важливо врахувати, що метою педагогічного процесу є формування готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного керівництва. Досягнення даної мети реалізується через поступове вирішення взаємозалежних між собою завдань:

- 1) формування мотиваційно – цільового компонента;
- 2) формування когнітивного компонента;
- 3) формування операційно – діяльнісного компонента;
- 4) формування рефлексивно – оцінювального компонента.

У ході дослідження встановлено, що мотиваційно – цільовий компонент має визначатися системою мотивів управлінської діяльності та наявністю головної мети фахової підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до впровадження інноваційного управління. Зазначимо, що науковці виокремлюють такі групи мотивів: соціальні, моральні, естетичні, пізнавальні, творчі, матеріальні та престижні [3, с. 7].

Основним завданням сучасної освіти є формування когнітивного компонента. Проведений аналіз наукових джерел свідчить, що когнітивний компонент представляє собою систему знань, які необхідні для ефективного та якісного управління. Так, процес реформування системи освіти передбачає оновлення навчальних програм у відповідності до нових знань, сучасних наукових досліджень, теорій та концепцій управління, вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері управління освітою [2, с. 18]. В. І. Маслов виділяє такий обсяг знань для керівника загальноосвітнього навчального закладу: методологічні і нормативні; загальнотеоретичні; організаційно – методичні; конкретно – посадові [5]. Отже, формування успішної професійної діяльності менеджера освіти можливе завдяки високому рівню його знань з теоретичних основ педагогічної інноватики та менеджменту освітніх інновацій.

В аспекті дослідження проблеми фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного керівництва привертає увагу й операційно – діяльнісний структурний компонент. Даний компонент відображає методику оцінювання рівня знань майбутніх менеджерів освіти зі специфіки та сутності інноваційного управління. Важливо відзначити,

що вчений Є. М. Павлютенков до операційно – діяльнісного компонента відносить також методику дослідження сталих характеристик та функціональну грамотність [7, с. 41].

Формування рефлексивно – оцінювального компонента забезпечується становленням та розвитком професійної рефлексивності менеджерів освіти. Загалом, рефлексивно – оцінювальний компонент передбачає: здійснення оцінювання та самоаналізу фахової діяльності; виявлення причин відхилень в інноваційному управлінні; впровадження основних завдань самореалізації особистості керівника загальноосвітнього навчального закладу.

Зазначимо, що підвищити рівень готовності до інноваційного управління можна на основі реалізації теоретико – методологічних основ фахової підготовки магістрів спеціальності "Управління навчальним закладом " під час вивчення спецкурсу "Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління".

Спецкурс "Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління" побудований на основі синтезу та інтеграції навчального матеріалу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, які вивчаються у вищих навчальних закладах ("Інноваційний менеджмент в освіті", "Інноваційний менеджмент", "Інноваційні технології в управлінні середніми закладами освіти", "Сучасні теорії управлінської діяльності", "Історія менеджменту", "Основи менеджменту", "Кадровий менеджмент в освіті", "Теорія та технологія розробки управлінських рішень", "Правові аспекти управління народною освітою").

Вивчення спецкурсу "Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління" відбувається засобами інтерактивної методики та тренінгу, що передбачають обговорення та аналіз магістрами різноманітних інноваційних процесів, виконання практичних і ситуаційних вправ, рольових та ділових ігор.

Саме тому метою даного спецкурсу є підвищення рівня підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління в загальноосвітніх навчальних закладах України. Підкреслимо, що в результаті вивчення спецкурсу "Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління" магістри повинні знати:

- специфіку професійної діяльності менеджера освіти;
- сутність інноваційного управління в загальноосвітніх навчальних закладах України;
- нормативно-правові основи впровадження інноваційного управління;
- головні ознаки інноваційного розвитку шкіл;
- основні види сучасного менеджменту;
- труднощі та обмеження діяльності директора школи при впровадженні інноваційного управління і шляхи їх подолання;
- основні умови впровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу.

У результаті засвоєння спецкурсу студенти – магістранти повинні уміти:

- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички з інноваційного управління;
- використовувати техніки професійно – педагогічного саморозвитку;
- аналізувати стан і динаміку розвитку інноваційного управління в загальноосвітніх навчальних закладах України;
- оцінювати показники інноваційної діяльності закладу освіти;
- визначати шляхи організації управління інноваційною діяльністю;
- критично і творчо мислити у процесі вирішення професійних завдань;
- виконувати різні види управлінської діяльності у стандартних та нестандартних навчально – виховних ситуаціях;
- організовувати позитивну міжособистісну взаємодію у педагогічному колективі під час впровадження освітніх інновацій.

Реалізація визначеної навчальної мети передбачається шляхом активізації мислення студентів – магістрантів, його розвитку, долучення їх до самостійного прийняття рішень у галузі інноваційного управління, постійної взаємодії студентів та викладачів.

Серед основних практичних завдань, що сприяють формуванню готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом, можемо виокремити такі: побудувати блок – схему "Управління інноваціями"; розробити модель керівника інноваційного загальноосвітнього навчального закладу; провести методіку оцінки (самооцінки) управлінських здібностей керівника загальноосвітньої школи; охарактеризувати організацію експериментальної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі; порівняти традиційне та особистісно – орієнтоване управління закладом освіти; розробити структурно – функціональну модель впровадження інноваційного управління у загальноосвітньому навчальному закладі; обґрунтувати різні аспекти проблеми підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління.

Після застосування окреслених практичних завдань магістрам менеджменту освіти пропонувалися тестові завдання за таксономічними зв'язками Б. Блума для визначення рівня підготовки до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом. Основний акцент при створенні тестів було зроблено на використанні стандартизованих вимірювань, які легко піддаються кількісному оцінюванню, статистичній обробці та порівняльному аналізу. Особливістю створення комплексу тестів є систематизація завдань за навчальними модулями, їх темами, типами завдань, рівнями готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Матриця діагностування магістрів менеджменту освіти щодо змісту їх підготовки до впровадження інноваційного управління складається з трьох складових: перша – когнітивний домен (за Б. Блумом): знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання; друга – змістові модулі спецкурсу "Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління": організаційно-методичні засади підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління, самовдосконалення менеджерів освіти як один із шляхів формування їх готовності до впровадження інноваційного управління; третя – компетентності майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів щодо впровадження інноваційного управління (табл. 1).

Таблиця 1.

Матриця діагностування магістрів менеджменту освіти щодо змісту їх підготовки до інноваційного управління

Змістові модулі спецкурсу	Підготовка магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом					
	Знання В1	Розуміння В2	Застосування В3	Аналіз В4	Синтез В5	Оцінювання В6
A1	K1	K2	K4	K3	K4	K5
A2	K1	K2	K4	K3	K4	K5
K1 Засвоєння фахових знань з організації впровадження інноваційного управління у загальноосвітньому навчальному закладі	K2 Формування професійних умінь творчо вирішувати організаційні та виробничі завдання з упровадження інноваційного управління у загальноосвітньому навчальному закладі		K3 Здійснення мотивації до інноваційної управлінської діяльності та професійної самореалізації		K4 Розвиток навичок інноваційної професійної діяльності	K5 Забезпечення ефективності інноваційного управління у загально - освітньому навчальному закладі
Професіона компетентність магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління						

Процес підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом забезпечує:

- формування мотиваційно-цільового, когнітивного, операційно-діяльнісного, рефлексивно-оцінювального компонентів;
- застосування методики визначення рівнів підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного освітнього менеджменту за когнітивними доменами Б. Блума.

У контексті зазначеної проблеми варто звернути увагу на те, що матриця змісту підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом забезпечує їх компетентність до даного виду діяльності.

За результатами виконання завдань виділяємо рівні готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом: репродуктивний, пошуковий, творчий.

Подасмо стандартизовані характеристики кожного з них: репродуктивний рівень (готовність майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційного управління проявляється обмежено; розвиток навичок інноваційної діяльності відсутній; студенти не підготовлені до розв'язання нових освітньо – виховних завдань); пошуковий рівень (чітко виражено володіння магістрами менеджменту освіти системою базових знань з інноваційного управління, однак використання їх на практиці є спорадичним, ситуативним; для студентів, які зараховані до цього рівня характерними ознаками є: високий прояв логічного мислення, креативність, володіння комунікативно – діалогічними вміннями); творчий рівень (готовність магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом яскраво виражена та проявляється в діяльності майбутнього керівника; студенти характеризуються найвищим проявом креативності, здатністю вирішувати проблеми управління на принципово нових засадах, інтелектуальною активністю, оригінальністю мислення, розвитком педагогічної рефлексії).

Аналізуючи праці сучасних учених з питань готовності майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної професійної діяльності, ми дійшли висновку, що рівень підготовки потребує поглибленого вивчення інноваційного менеджменту як наукової дисципліни для магістрів. Відповідно, основна мета нашої дослідно – експериментальної роботи була спрямована на формування системи фахових умінь та навичок з інноваційного управління. Враховуючи зазначену мету ми впроваджували спецкурс "Науково – методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління" в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького в процесі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів, зміст якого відповідає специфіці організації навчання магістрів, а також передбачає використання інтерактивних форм та методів навчання. В якості критеріїв оцінки рівня готовності майбутніх керівників закладів освіти до впровадження інноваційного керівництва були визначені знання, уміння та навички з даного виду професійної діяльності. Кожний із поданих критеріїв оцінювався по трьом рівням – репродуктивному, пошуковому і творчому. Для магістрів менеджменту освіти нами також був розроблений комплекс тестових завдань за таксономічними зв'язками Б. Блума, який має практичну спрямованість та допомагає реалізації особистісного підходу до студента.

Перспективи подальших науково-педагогічних розвідок убачаємо у вивченні можливості застосування тренінгів, спрямованих на планомірну фахову підготовку магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Іщенко І. А. Складові управлінської компетентності керівників навчальних закладів / І. А. Іщенко, В. В. Шалаєва // Управління школою. – 2008. – № 29 (221). – С. 18 – 22.

3. Королюк С. Модель розвитку управлінської культури керівника ЗНЗ / С. Королюк // Директор школи. – 2005. – № 41 (377). – С. 6 – 9.
4. Мармаза О. І. Проектний підхід до управління навчальним закладом / О.І. Мармаза. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2003. – 80 с. – (Серія "Бібліотека журналу "Управління школою ""; Вип. 12).
5. Маслов В. І. Наукові засади визначення змісту підвищення кваліфікації та підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів / В. І. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 63 – 66.
6. Павлютенков Є. М. Труднощі та обмеження діяльності директора школи і шляхи їх подолання: управлінський аспект / Є. М. Павлютенков // Управління школою. – 2012. – № 25 – 27 (361 – 363). – С. 2 – 28.
7. Павлютенков Є. М. Труднощі та обмеження діяльності директора школи, шляхи їх подолання / Є. М. Павлютенков // Управління школою. – 2012. – № 22 – 24 (358 – 360). – С. 38 – 41.

Бельчев П. В., Меркулова Н. В.

*СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ РУКОВОДИТЕЛЕЙ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ К ИННОВАЦИОННОЙ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ*

В статье анализируется современное состояние готовности магистров менеджмента образования к внедрению инновационного управления; выделены компоненты и уровни готовности будущих руководителей общеобразовательных учебных заведений к инновационной профессиональной деятельности; рассмотрена практическая подготовка менеджеров образования к инновационному управлению учебным заведением; определены показатели сформированности готовности будущих руководителей учебных заведений к инновациям; представлена матрица диагностики магистров менеджмента образования относительно содержания их подготовки к инновационному управлению.

Ключевые слова: гуманизация, менеджер образования, модернизация, профессиональная подготовка, управление, инновационное управление, интерактивная методика, мотивационно – целевой, когнитивный, операционно – деятельностный, рефлексивно – оценочный компоненты, репродуктивный, поисковый, творческий уровни.

Bel' chev P.V., Merkulova N.V.

*CURRENT STATE OF READINESS OF FUTURE LEADERS OF SECONDARY SCHOOLS TO
INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITIES*

This article analyzes the current state of readiness Masters of Management Education to implement innovative management; selected components and the level of future leaders of secondary schools to innovative professional; considered practical training education managers to innovative management of the institution; defined indicators of formation of future leaders of educational institutions to innovate; presented a matrix of diagnosing Master of Education Management for the content of their training in innovation management.

Key words: Humanization, manager of education, modernization, professional training, management, innovation management, interactive methodology, motivation- the target, cognitive, operational - active, reflective - evaluative components, reproductive, exploratory and creative levels.